

NADMORSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

Nadmorski Park Krajobrazowy został utworzony w 1978 r. jako jeden z pierwszych parków krajobrazowych w Polsce. Powierzchnia Parku wynosi 18 804 ha, w tym 7 452 ha części lądowej i 11 352 ha wód morskich Zatoki Puckiej Wewnętrznej. Powierzchnia otuliny Parku wynosi 17 540 ha. Ponad połowa powierzchni Parku to wody Zatoki Puckiej Wewnętrznej, która jest oddzielona od reszty akwenu Zatoki piaszczystym, podłużnym wypłyceniem zwanym Ryfem Mew. Część lądowa Parku obejmuje całość Półwyspu Helskiego oraz wąski pas wybrzeża morskiego, ciągnący się od Białogóry do Władysławowa wraz z obszarem Karwińskich Błot. Na południe od Władysławowa granica NPK obejmuje przy-morskie fragmenty Kępy Swarzewskiej i Puckiej, pradolinnych obniżień Płutnicy i Redy do miejscowości Mechelinki.

Klif w Chłapowie
fot. Patrycja Boszke

Krajobraz Nadmorskiego Parku Krajobrazowego został ukształtowany w okresie ostatniego zlodowacenia, w wyniku bezpośredniej działalności akumulacyjnej lądolodu i erozyjnych procesów związanych z jego wodami roztopowymi oraz w okresie polodowcowym, kiedy głównymi czynnikami kształtującymi krajobraz były: erozja lądowa i morska oraz procesy eoliczne.

Dominującymi glebami na terenie Parku, ze względu na formę ukształtowania terenu i litologię, są gleby z grupy gleb inicjalnych - piaski wydymowe, regosole, rankory oraz gleby bagicienne wytworzone z torfów niskich (rzadziej z torfów wysokich) i bielice wytworzone z glin zwałowych lekkich i średnich.

Na obszarze Parku wyróżnia się następujące krajobrazy: mierzejowe, wysoczyzn morenowych, zagłębień bezodpływowych, niskich wybrzeży zalewowych, obniżień pradolinnych i Błot Przymorskich i Zatoki Puckiej.

W związku ze zróżnicowaniem rzeźby terenu występują tu wszystkie typy brzegów morskich, charakterystyczne dla południowego Bałtyku:

- wybrzeża klifowe, genetycznie związane z wysoczyznami morenowymi, powstałe w wyniku abrazji wysokiego brzegu przez fale morskie np. Klif Chłapowski, Klif w Jastrzębiej Górze;
- wybrzeża wydymowe ukształtowane w wyniku akumulacyjnej działalności fal morskich i przybrzeżnych prądów morskich np. odmorski brzeg Półwyspu Helskiego, Białogóra;
- niskie wybrzeża zalewowe związane z występowaniem w pasie przybrzeżnym Zatoki Puckiej równin torfowych lub równin organogeniczno-mineralnych na Półwyspie Helskim np. „Słone Łąki”, „Torfowe Kłyle”;

Klif w Rzucewie
fot. Magdalena Dąbkowska

*Plaża w rezerwacie „Helskie Wydmy”
fot. Małgorzata Mizgalska*

Takie ukształtowanie terenu i związane z tym występowanie określonych siedlisk powoduje, że roślinność w Nadmorskim Parku Krajobrazowym jest bardzo bogata i różnorodna. Występują tu rzadkie w skali kraju zespoły roślin halofilnych (słonolubnych), psammofilnych (charakterystycznych dla piasków

*Flonkenta piaskowa
fot. Patrycja Boszke*

*Aster solny
fot. Patrycja Boszke*

wydmowych), torfowiskowych związanych z wysokim torfowiskiem atlantyckim i zagłębieniami międzywydmowymi.

Wyróżnia się charakterystyczne dla Parku ekosystemy nieleśne: klifów, słonych łąk halofilnych (słonaw), szuwarów nadzatokowych, łąkowo-pastwiskowych błot przymorskich, pól upraw-

nych wysoczyzn morenowych, torfowisk wysokich, wydm białych i szarych oraz ekosystem Zatoki Puckiej.

Na obszarze Parku stwierdzono występowanie 79 gatunków roślin objętych ochroną gatunkową, w tym rzadkie gatunki wydmowe i solniskowe takie jak: mikołajek nadmorski, lnicza wonna, aster solny, babka nadmorska. Występuje tu także szereg gatunków roślin rzadkich i zagrożonych w Polsce, zamieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin m.in. jarnik solankowy, świbka morska, sit Gerarda.

W wodach Zatoki Puckiej i w akwenach przybrzeżnych morza otwartego występuje 17 gatunków uznawanych za zagrożone w Polsce np.: rdestnica podługowata, zamętlica błotna.

Na terenie Parku występuje malina moroszka będąca reliktem borealnym oraz woskownica europejska, która osiąga tu wschodnią granicę swojego zasięgu.

Ponad 40% powierzchni Parku pokrywają lasy. W większości są to zbiorowiska borowe,

*Mikołajek nadmorski
fot. Magdalena Dąbkowska*

m.in. charakterystyczny dla wybrzeża bór bażynowy z wyróżniającą to zbiorowisko krzewinką - bażyną czarną. Charakterystyczne dla Parku ekosystemy leśne to: nadmorski bór bażynowy, las brzoźowo-dębowy oraz las bukowy (buczyna pomorska).

Zróżnicowanie ekosystemów na obszarze NPK stwarza dogodne warunki życia wielu gatunkom zwierząt. Stwierdzono w nim występowanie 289 gatunków dziko występujących zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, w tym 245 gatunków ptaków. Na terenie NPK znajdują się miejsca lęgowe bardzo rzadkich ptaków Polski m.in. łączaka, biegusa zmiennego, ostrygojada. Szczególnie bogata awifauna występuje na terenie Półwyspu Helskiego, który jest miejscem intensywnych przelotów ptaków podczas jesiennej i wiosennej migracji (południowo - bałtycki szlak wędrówek ptaków).

Płytkie wody Zatoki Puckiej umożliwiają masowe zimowanie licznym gatunkom ptaków, głównie kaczek. Jest to także obszar o wyjątkowym charakterze pod względem liczby gatunków flory i fauny dennej. Najważniejszym wyróżnikiem Zatoki Puckiej są łąki roślin naczyniowych – z najcenniejszą trawą morską. Innym cennym zbiorowiskiem są łąki ramienic, wśród których najczęściej spotykany jest gatunek ramienicy bałtyckiej. Znaczna część powierzchni dna Zatoki porośnięta jest przez rdestnicę i zamętnicę błotną. Stanowią one bardzo ważne miejsce bytowania wielu drobnych gatunków bezkręgowców, tarła ryb i schronienia narybku. Dno Zatoki zasiedla około 30 gatunków skorupiaków, mięczaków i wieloszczetów. Niektóre drobne organizmy zwierzęce bytujące w piaszczystym dnie, rozluźniają strukturę piasku i pompują do niego natlenioną wodę, wspomagając aktywne fizyczne procesy samooczyszczania wód. W przeszłości w Zatoce Puckiej poławiano wiele ryb słodkowodnych (szczupak, okoń, płoć, sieja), morskich (dorsz, śledź, szprot, płastugi) oraz dwuśrodowiskowych ryb wędrownych (łosoś, troć, węgorz). W składzie ichtiofauny dominuje obecnie ciernik i cierniczek - zaliczane do tzw. „rybiego chwastu”. Pomimo niekorzystnych przekształceń środowiska Zatoki Puckiej jest ona miejscem rozrodu ponad 40 gatunków ryb, wśród nich rzadkich i chronionych, takich jak iglicznia, wężyńka, babka piaszkowa, pocierniec i parposz.

*Foka pospolita na plaży w Chłapowie
fot. Małgorzata Mizgalska*

Dla zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych najcenniejszych obszarów na terenie NPK i jego otuliny powołano szereg form ochrony przyrody:

- 13 rezerwatów przyrody: „Przylądek Rozewski”, „Słone Łąki”, „Widowo”, „Bielawa”, „Babnica”, „Beka”, „Białogóra”, „Długosz Królewski w Wierzchucinie”, „Dolina Chłapowska”, „Mechlińskie Łąki”, „Piaśnickie Łąki”, „Zielone”, „Helskie Wydmy”;
- 4 użytki ekologiczne: „Torfowe Kłyle”, „Białogórskie Torfowisko”, „Torfowisko w Szklanej Hucie”, „Źródlika Bezimiennej”;
- 20 pomników przyrody: pojedyncze drzewa, dwie zabytkowe aleje lipowe, skupisko głazów narzutowych;
- stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej: „Kopalnia Bielica w Szarym Dworze”;
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy: „Cypel Helski”;
- Nadmorski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Z uwagi na występowanie cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych ochroną na terenie NPK wyznaczone zostały obszary Natura 2000:

- 2 obszary ochrony ptaków: PLB220005 „Zatoka Pucka”; PLB220010 „Bielawskie Błota”;
- 6 obszarów ochrony siedlisk: PLH220063 „Bielawa i Bory Bażynowe”; PLH220003 „Białogóra”; PLH220072 „Kaszubskie Klify”; PLH220021 „Piaśnickie Łąki”; PLH220054 „Widowo”; PLH220032 „Zatoka Pucka i Półwysep Helski”.

Uroczysko Każa
fot. Dariusz Bógdał

Fara Pucka
fot. Barbara Gawlak

Ponadto NPK został zgłoszony w 1994 r. do systemu Bałtyckich Obszarów Chronionych (BALTIC SEA PROTECTED AREAS – HELCOM BSPA).

Obszar Nadmorskiego Parku Krajobrazowego jest niezwykle atrakcyjny pod względem turystycznym. W sezonie letnim turyści z całej Polski odwiedzają wybrzeże Bałtyku aby odpocząć na szerokich i piaszczystych plażach oraz zwiedzić pełne uroku nadmorskie miejscowości, z których każda posiada indywidualny charakter. Dodatkową atrakcją stanowią płytkie i ciepłe wody Zatoki Puckiej, które stwarzają dogodne warunki do uprawiania sportów wodnych, w szczególności wind i kitesurfingu.

Zwolennicy aktywnego wypoczynku mogą podziwiać walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe Parku wybierając się na piesze i rowerowe szlaki turystyczne. Najatrakcyjniejsze szlaki turystyczne wyznaczone na obszarze Parku to m.in. niebieski szlak „Nadmorski”, który biegnie z Jastrzębiej Góry do Juraty na Półwyspie Helskim, niebieski szlak „Krawędzią Kępy Puckiej” i żółty szlak „Swarzewski” prowadzące brzegiem Zatoki Puckiej. Rowerzyści odwiedzający NPK mają do dyspozycji m.in. ścieżkę rowerową wyznaczoną na trasie z Pucka do Helu. Ponadto na terenie NPK istnieje wiele interesujących ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych np. ścieżka edukacyjna w rezerwacie „Beka”, ścieżka przyrodnicza po użytku ekologicznym „Torfowe Kłyle” i po uroczysku „Każa”.

Najcenniejsze kulturowe obiekty na terenie Parku związane są z jego nadmorskim położeniem, folklorem kaszubskim oraz tradycjami morskimi. Niezwykle ciekawymi obiektami są budowle związane z morskim charakterem tych terenów – latarnie morskie, porty i przystanie rybackie. Dla zwiedzających otwarte są dwie latarnie morskie – **zabytkowa latarnia w Rozewiu im. Stefana Żeromskiego** oraz **latarnia morska w Helu**.

Miłośnicy historii mogą zwiedzić rozległe fortyfikacje wojenne z czasów II wojny światowej na Cyplu Helskim, będące pozostałością systemu obrony wybrzeża oraz Muzeum Obrony Wybrzeża.

Od 2000 r. przy Nadmorskim Parku Krajobrazowym działa Błękitna Szkoła, która prowadzi szeroko pojętą edukację ekologiczną w oparciu o przyrodnicze i kulturowe walory Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Warsztaty i zajęcia terenowe pozwalają pogłębić wiedzę przyrodniczą uczniów. Na przykładzie lokalnych problemów i zagrożeń ekologicz-

nych szczególnie nacisk kładzie się na sprawy związane z zanieczyszczeniem i ochroną wód Bałtyku i Zatoki Puckiej. Oferta Błękitnej Szkoły jest skierowana do dzieci, młodzieży i nauczycieli ze szkół województwa pomorskiego. Szkoła mieści się w siedzibie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oddalonej 400 m od morza.

Co roku w sezonie letnim NPK wraz z Błękitną Szkołą organizuje cykl imprez plenerowych pt. „Nadmorski Piknik z Parkiem – spotkania z przyrodą i kulturą Kaszub”, których celem jest promocja Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, popularyzacja wiedzy przyrodniczej oraz kształtowanie postaw proekologicznych.

WARTO ZOBACZYĆ:

obiekty historyczne:

- latarnia morska im. Stefana Żeromskiego w Rozewiu
- pałac w Rzucewie
- kościół pod wezwaniem Piotra i Pawła w Pucku (Fara Pucka)
- fortyfikacje wojenne w Helu i Muzeum Obrony Wybrzeża
- Muzeum „Hallerówka” we Władysławowie

obiekty przyrodnicze:

- rezerwat „Beka” - ścieżka edukacyjna
- rezerwat „Dolina Chłapowska” - przejście na plażę doliną erozyjną
- „12 Apostołów” głązy narzutowe w Pucku p.p. nr 70
- użytek ekologiczny „Torfowe Kłyle” na Półwyspie Helskim – ścieżka przyrodnicza

inne:

- fokarium w Helu
- latarnia morska w Helu
- wieża widokowa w Domu Rybaka we Władysławowie

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

76-200 Słupsk, ul. Szarych Szeregów 14
tel./fax: 59 842 98 29, 59 841 33 77
e-mail: biuro@pomorskieparki.pl
www.pomorskieparki.pl

Nadmorski Park Krajobrazowy

84-120 Władysławowo, ul. Merkleina 1
tel./fax 58 674 06 85,
e-mail: npk@pomorskieparki.pl,
www.npk.org.pl

Dofinansowano ze środków:

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W GDAŃSKU